

Бискуб Юрій
студент природничо-географічного факультету.
Центральноукраїнський державний педагогічний університет
імені Володимира Винниченка.
Науковий керівник – доцент кафедри географії,
кандидат біологічних наук Мирза-Сіденко В.М.

ФУНКЦІОНАЛЬНЕ ЗОНУВАННЯ ПРОЕКТОВАНОГО НПП «ЧОРНОЛІСЬКИЙ»

Розглянуто питання виділення функціональних зон в межах території проєктованого НПП : заказної зони, зони стаціонарної рекреації, зони регульованої рекреації, сільськогосподарської та лісгосподарської зон. Виконана авторська картосхема зонування.

Ключові слова: НПП, функціональні зони, картосхема.

Быскуб Юрий. ФУНКЦИОНАЛЬНОЕ ЗОНИРОВАНИЕ ПРОЕКТИРУЕМОГО НПП «ЧЕРНОЛЕССКИЙ». Рассмотрен вопрос выделения функциональных зон в пределах территории проектируемого НПП: заказной зоны, зоны стационарной рекреации, зоны регулируемой рекреации, сельскохозяйственной и лесохозяйственной зон. Выполнена авторская картосхема зонирования.

Ключевые слова: НПП, функциональные зоны, картосхема.

Byskub Yuri. FUNCTIONAL ZONING OF THE PROJECTED NNP «CHERNOLESKY». The issue of allocation of functional zones within the territory of the projected NPP: a customized zone, a zone of stationary recreation, a zone of regulated recreation, agricultural and forestry zones is considered. The author's zoning map was executed.

Keywords: NPP, the functional zones, the map.

Чорноліський масив є одним найбільших та найдавніших лісових масивів на межі Степу та Лісостепу, що добре зберігся. В 2009 році ініціативною групою дослідників піднімалося питання, щодо створення на базі масиву Національного природного парку (НПП), але тоді спроба не увінчалася успіхом. Тому зважаючи на функціональні особливості лісів Кіровоградщини, а саме кліматозберігаючу і водоохоронну, та наявних рідкісних, червонокнижних видів флори та фауни, питання створення Чорноліського НПП та відповідного йому функціональному зонуванню, залишається актуальним та нагальним, і на сьогоднішній день. Головною метою даного дослідження було розробити функціональне зонування відповідно до концепції НПП Чорноліський.

Концепція проєктованого НПП «Чорноліський» була запропонована та розроблена викладачами кафедри географії та геоєкології ЦДПУ ім. В. Винниченка. До авторського складу увійшли: доктор географічних наук, професор А.І. Кривульченко; кандидат біологічних наук, доцент В. М. Мирза-Сіденко; кандидат географічних наук, доцент А. О. Домаранський.

На основі публікацій та наукових праць було піднято питання про необхідність створення на території Чорноліського масиву та лісу Чута висококатегорійного об'єкту природно-заповідного фонду, а саме Національного природного парку з робочою назвою «Чорноліський» [1].

Функціональне зонування території НПП здійснюється відповідно до вимог статей 23-24 Закону України «Про природно - заповідний фонд України» [2] та на

фітоценозів, тощо. До цієї зони також віднесемо відкриті землі без рослинного покриву або з незначними рослинним покривом (рис 1).

Зона стаціонарної рекреації призначена для розміщення готелів, мотелів, кемпінгів та інших об'єктів обслуговування його відвідувачів. До цієї зони входить близько 7910 га земель, в тому числі існуючі туристичні бази, пансіонати, кемпінги, готелі, мотелі та відведенні земельні ділянки для будівництва нових.

Зона регульованої рекреації (площа 13937 га) призначена для короткострокового відпочинку та оздоровлення населення. До її складу входять: землі під річками і струмками, землі під штучними водотоками; землі під озерами, лиманами, замкнутими водоймами; землі під ставками та землі під штучними водосховищами.

У зоні *регульованої рекреації* створюються туристські, екскурсійні та прогулянкові маршрути, екологічні стежини (лінійні, кільцеві, радіальні), облаштовуються місця для ночівлі (хижі, бівуачні зупинки), відпочинку та огляду місцевості.

Вздовж трас маршрутів створюються природоохоронні лінійні коридори шириною до 50 м, які повинні обмежувати вільне пересування відвідувачів поза туристською трасою; в цій зоні на спеціально виділених ділянках дозволяється любительське і спортивне рибальство, утилітарна рекреація (збирання грибів, ягід, фотомисливство тощо).

Сільськогосподарська зона (із землями населених пунктів та промислово – транспортної і технічної інфраструктури) (площа 2768 га) - призначена для здійснення традиційної господарської діяльності з додержанням загальних вимог щодо охорони навколишнього природного середовища.

До її складу входять земельні ділянки під об'єктами комунального призначення, які надані громадянам у користування та приватну власність для ведення особистого селянського господарства, товарного сільськогосподарського виробництва, обслуговування господарських споруд; забудовані землі: під житловою забудовою землі промисловості; землі під відкритими розробками, кар'єрами, шахтами та відповідними спорудами; землі, що використовуються для транспорту і зв'язку; землі, які використовуються для технічної інфраструктури [4].

Фізичні та юридичні особи, у користуванні яких перебувають земельні ділянки, мають право їх приватизувати у порядку, встановленому законодавством України.

Лісогосподарська зона – до її складу входять ліси та лісовкриті площі. Весь фонд лісового запасу знаходиться у користуванні ДП «Чорноліське лісове господарство» (Богданівське, Дмитрівське, Знам'янське, Чутянське лісництва).

Зважаючи на отримані в ході дослідження результати, нами було зроблено **висновок**, що територія лісових масивів Чорний ліс та Чута потребує термінового захисту та заповідання, щоб обмежити її від доволі інтенсивного антропогенного навантаження (лісогосподарська діяльність, будівництво нових об'єктів інфраструктури за рахунок площ лісів). Єдиним доцільним шляхом збереження таких крупних лісових масивів є заповідання їх території та присвоєння їм статусу Національного природного парку та використання території відповідно до її функціонального зонування.

Список використаних джерел:

1. Засади програми створення Чорноліського національного природного парку (ЧНПП) на території Кіровоградської області / А.І.Кривульченко // Центральноукраїнський відділ Українського географічного товариства Кіровоградського державного педагогічного університету ім. В. Винниченка. – Кіровоград, 2009. – 3 с.

2. Закон України «Про природно-заповідний фонд» N 2063-VIII (2063-19) від 23.05.2017, ВВР, 2017, N 37, ст.379 }
3. Заповідні куточки Кіровоградської землі / Т. Л. Андрієнко, П.С.Терещенко, М. Л. Клестов, О. І. Прядко, В. М. Сіденко та ін. – К.: Арктур – А, 1999. – 240 с.
4. Погребняк П.С. Лісова екологія і типологія лісів. – К.: Наукова думка, 1993. – 498 с.